

Charlie Rivel. Foto: F. Català-Roca

FRANCESC CATALÀ-ROCA

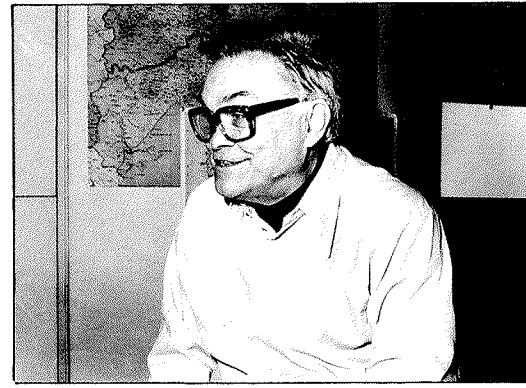
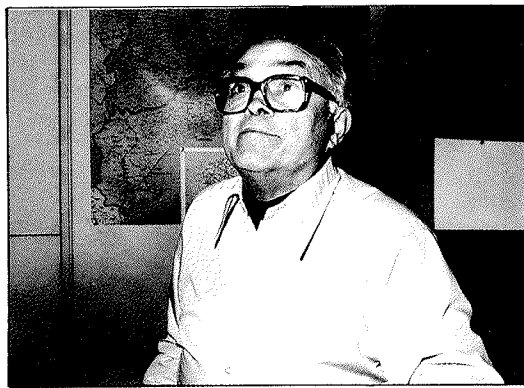
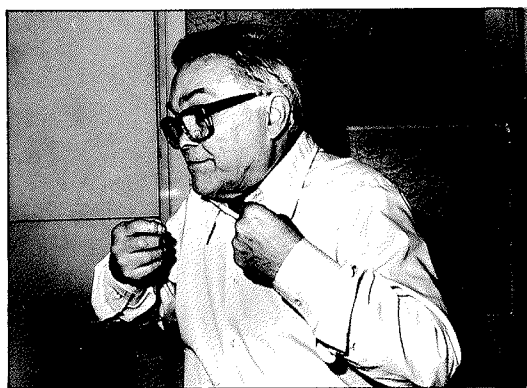
Francesc Català-Roca va néixer a Valls (Tarragona), l'any 1922. El 1931 es traslladà amb la seva família a Barcelona, ciutat en la qual viu i treballa actualment.

Des de molt jove es dedicà a la fotografia, primer com a ajudant del seu pare, el prestigiós fotògraf Pere Català-Pic, fins al 1948, any en què s'independitzà i començà a crear la seva obra amb criteris propis i un estil ben personal.

Tant en la vessant de fotògraf com en la de documentalista cinematogràfic, ha col·laborat amb els arquitectes del «GRUP R» i amb els artistes contemporanis més importants, especialment amb Joan Miró, amb el qual, a més, l'unia una bona amistat.

Foto: CATALÀ-ROCA

¿Quina ha estat la influència del seu pare, el Sr. Pere Català Pic?

El meu pare va venir a Barcelona, provenia del Camp de Tarragona, i als dotze anys es va posar de grum en un banc; als setze anys li va tocar una màquina fotogràfica i va començar a agafar afecció a la fotografia. Als 25 anys va deixar el banc i es va instal·lar com a fotògraf a Valls. El meu pare era retratista, perquè llavors no es deia fotògraf, i jo era el «xiquet de cal retratista». A part dels retrats que feia, el meu pare, cap als anys 30 ja veia les possibilitats que tenia la fotografia en la publicitat, ja que tot es feia amb dibuix. Llavors va pensar que calia venir a Barcelona perquè hi havia més possibilitats de muntar tot això. El meu pare va deixar el retrat, es va adonar de la importància que tindria la fotografia en la publicitat i va començar a fer fotografies industrials.

El meu pare treballava amb una cambra de 13 x 18, llavors no es practicava amb la cambra portàtil. També va col·laborar amb el Comissariat de propaganda i va treballar amb els cartellistes. Jo vaig treure molt de profit de tota la seva experiència.

La major part de les fotografies que ha fet vostè, han estat fetes per encàrrec?

Jo sempre he viscut de la fotografia. Les fotografies que he fet jo, per a mi, són molt poques. Gairebé totes les que he fet són per encàrrec. A mi, em deien quines fotografies havia de fer i a qui havia de retratar.

¿La gent a la qual fotografia se sent molestada o violentada? Ha tingut mai cap incident?

No, perquè la gent a la qual faig fotografies, ho sap. Si una persona em digués que no li fes una fotografia, jo no li faria. Per exemple, jo no he fet mai una fotografia a un cec, ni li'n faré mai. A Miró li vaig fer fotografies durant trenta anys, i dos anys abans que es morís vaig decidir que aquella era l'última fotografia, no li'n vaig fer cap més, perquè estava decadent. Si em diguessin de fer fotografies a Dalí no li'n faria perquè està decadent. És una qüestió d'ètica. Així, a una persona que l'atropella un cotxe jo intentaré ajudar-la i no pas dedicar-me a fer-li fotografies.

¿Quins elements són indispensables per a fer fotografies? ¿Cal algun tipus de formació de la imatge o cal disposar d'una determinada sensibilitat?

No hi ha dubte que has de tenir una certa sensibilitat. El que és important és que el fotògraf s'ha d'acostumar a veure la realitat traduïda en fotografia.

¿Creu que la fotografia en blanc i negre ha assolit ja totes les fites, ha arribat als límits?

La fotografia és una cosa que tot just comença, només té 150 anys. Jo penso una cosa: si la fotografia s'hagués inventat en color, qui hagués trobat a faltar el blanc i negre? Ningú. Al segle XXI tot serà en color, i al segle XIX tot era ja en color. Si us imagineu Napoleó, segurament ho fareu en color, gràcies als retrats pictòrics que se'n conserven; si imagineu Ferran VII el veureu a través dels quadres que li va fer Goya. La iconografia era en color, tota, menys els gravats, i aquí és on va començar la impremta, i el blanc i negre. La fotografia, més que el gravat, va tenir una divulgació molt ràpida i, amb ella, el blanc i negre.

Totes les coses tenen color, no hi ha res que no en tingui, i els antics, els grecs per exemple, ja ho sabien, pintaven les escultures i els temples amb colors.

¿Pensa que s'ha de tenir una sensibilitat especial per fer un enquadrament concret?

Jo crec que cadascú ho veu a la seva manera. Si el fotògraf és bo, sempre cerca una cosa concreta. Jo crec que la fotografia és encara molt jove i no té unes determinades maneres de veure la realitat, com ara les tenen la pintura, l'escultura, l'arquitectura, etc. Encara no n'hi ha, de fotògrafs; no existeix ningú que vegi les coses com a fotògraf. Nosaltres encara veiem les coses com a pintors, escultors, o altres. Així va passar des del principi, quan els fotògrafs de finals del segle XIX volien imitar els pintors (pictorialisme). El fotògraf sempre ha anat a remolc, sempre imitant, i la prova és que quasi tots els grans clàssics de la fotografia el 80 o 90 %, han estat pintors.

Què pensa de Man Ray?

Man Ray era un pintor i es va comprar una màquina fotogràfica per fer-se les reproduccions dels seus quadres. Llavors es gastava el material ortocromàtic, que feia la traducció del color al blanc i negre de forma imperfecta, perquè no era sensible al vermell. No era sensible a aquest color perquè els fotògrafs treballaven amb llum vermella, un material imperfecte per reproduir quadres perquè els vermells els donaven negres. Llavors va sortir el material pancromàtic i jo sé de tres fotògrafs que van dir que era el material adequat: Man Ray, Robert Flaherty (el cineasta) i el meu pare. El meu pare va demanar aquest material a la Kodak i li van portar, va fer una altra comanda i li van tornar a portar, en va fer una altra i ja no la hi van servir. Va fer la reclamació i li van dir que com que ningú no el demanava ja no en tenien. Ningú no volia el material pancromàtic perquè s'hi havia de treballar a les fosques. El meu pare, igual que Man Ray, va dir que aquell era el material amb el qual s'havia de treballar. Man Ray, doncs, va treballar amb material pancromàtic i feia les reproduccions més bé que els fotògrafs que gastaven ortocromàtic.

El que m'interessa de Man Ray són les fotografies que no estan manipulades, que són molt poques. Jo vaig reaccionar contra aquest tipus de fotografia, també practicat per Man Ray, que manipulava les coses. Cap als anys 50 em vaig trobar un fotògraf que seguia uns camins paral·lels als meus, si bé tots dos no ens havíem vist mai. Era Cartier Bresson, que també reaccionava contra la manipulació en fotografia. Jo aprecio el que feia Man Ray, perquè feia en el seu moment el que s'havia de fer. Ara bé, vaig tenir una decepció molt grossa amb Cartier Bresson quan es va retirar de la fotografia i es va dedicar a pintar. Jo ara em jubilaré de la fotografia com a professional i em dedicaré a la fotografia. Per això Cartier Bresson m'ha decebut, perquè veig que no volia ser fotògraf sinó pintor.

¿Considera que les fotografies no han de ser manipulades?

Penso que les fotografies poden ser de moltes maneres, la meua manera és que jo no les faig, sinó que les «prenc». Un quadre no es pot «prendre», s'ha de fer: és una superfície sobre la qual s'afegeix color i forma. Per mi tot està ple de fotografies, jo les observo i la que m'agrada, la «prenc».

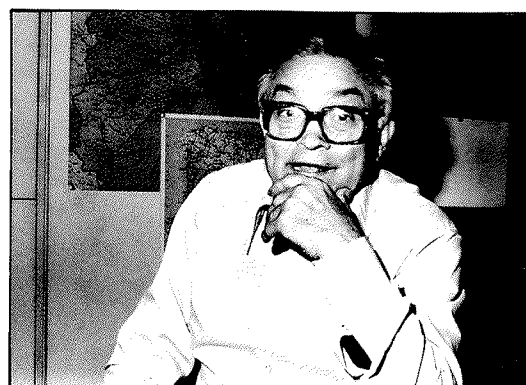
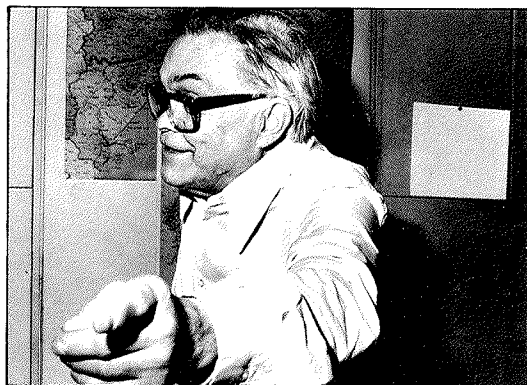
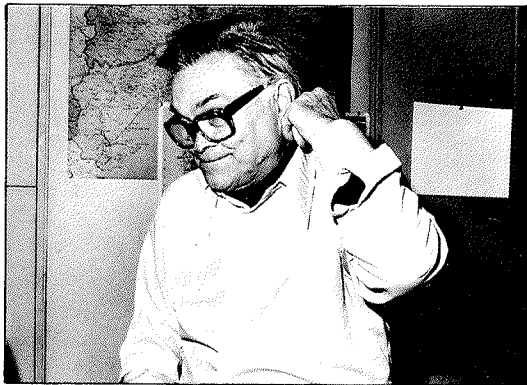

FOTO: FRANCESC MARTÍ

¿Què pensa de la manipulació en fotografia, del procés de revelatge, d'ampliació?

A mi, no m'agrada la manipulació, però bé s'ha de fer. De manipulació n'hi ha d'haver, però, la mínima possible.

Què pensa de la manipulació de Moholy-Nagy?

No m'interessa. La manipulació en fotografia moltes vegades el que fa és desacreditar-la, quan jo penso que el gran avantatge de la fotografia és la credibilitat. El cas de la fotografia de Tejero: és clar, la gent se la creu; en canvi, si fos un dibuix, no se la creuria tant. La fotografia ha de treballar allà on precisament té avantatge.

Què li sembla Doisneau?

És una miqueta fals. És una mica preparat, ho dic personalment, perquè això ho dedueixo: busca la veritat però fa una mica de trampa. És com la fotografia de Capa, per exemple aquella famosa del milicià de la guerra civil espanyola. Aquella fotografia no és del tot veritat, està preparada. De totes maneres, quedarà com a representativa de la guerra civil espanyola, i això és important.

Jo sempre penso que la naturalesa és molt sàvia, però els savis també s'equivoquen, i la naturalesa es va equivocar quan va inventar primer la fotografia, després el cine mut i després el cine sonor; quan en realitat hauria d'haver estat al revés: primer inventar el cine sonor, que és el que s'assembla més al teatre, després hagués estat el cine mut, perquè l'entén tothom, és un pas endavant perquè està pensat en imatge i, després, la fotografia, que és agafar el moment sublim d'una pel·lícula. És el cas de la fotografia de Tejero sobre el cop d'estat del 23F: sempre està en tensió. Per això la fotografia és el moment decisiu, l'instant.

M'ha interessat molt un fotògraf francès que es deia Lartigue, que havia de ser pintor i, en canvi, la gent el coneix més com a fotògraf. Aquest per mi és el millor fotògraf.

Tornem a la qüestió del blanc i negre...

Si de primer s'hagués inventat el color ningú no hagués trobat a faltar el blanc i negre i, en canvi, com que es va començar amb el blanc i negre els fotògrafs han anat aprenent aquest llenguatge i en saben molt. Ara, a nosaltres, ens passa una cosa: ens estem atipant de color. Així, els fabricants fan propaganda del seu material en color que per mi és negatiu. Et diuen que està saturat de color, quan precisament el que jo busco és que el color sigui suau. La realitat no és saturada, en canvi fas una fotografia i ho veus violent. Però jo ja estic assabentat d'això, i no és estrany, perquè en fotografia vaig vint anys endavant. Ja que des dels tretze anys porto pensant en fotografia, bé haig de portar avantatge sobre els altres. Per això hi ha gent que s'estranya de veure fotografies meves en color que semblen en blanc i negre, perquè començo el color des de l'u.

Quins problemes tècnics té, més importants?

Per exemple, jo m'haig de proporcionar el meu propi color i, per fer-ho, haig d'atenuar els colors. Per mi, una gran revolució ha estat que a mesura que jo m'he anat fent més gran, les màquines s'han anat fent més petites. Per altra part penso que el treball en diapositiva és un mal assumpte, perquè: què hi veus tu per transparència? ¿què hi veus de la realitat per transparència, si no són les vidrieres de les esglésies? No res, tot ho veus per reflexió. Jo, en canvi, tot ho faig en negatiu de color, amb paper.

*Francesc Martí
Carles Ruiz*

Foto: CATALA-ROCA